

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2021 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	Sędzia SO Jolanta Łanowy - Klimek
Protokolant	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2021 r. w Gliwicach

sprawy S. F. (F.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania S. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 czerwca 2018 r. **nr** (...) - 2018

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustala iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyliczony dla odwołującego z kolejnych 10 lat pracy, tj. od 1977 do 1986 r. wynosi 80,36% przy uwzględnieniu, iż wynagrodzenia odwołującego za wyżej wymieniony okres wynosiły następujące kwoty:

- za 1977 r. – 37.779,60 zł (trzydzieści siedem tysięcy siedemset siedemdziesiąt dziewięć złotych 60/100) - (11 miesięcy);
- za 1978 r. – 46.231,65 zł (czterdzieści sześć tysięcy dwieście trzydzieści jeden złotych 65/100) - (12 miesięcy);
- za 1979 r. – 49.968,96 zł (czterdzieści dziewięć tysięcy dziewięćset sześćdziesiąt osiem złotych 96/100) – (12 miesięcy);
- za 1980 r. – 69.732 zł (sześćdziesiąt dziewięć tysięcy siedemset trzydzieści dwa złote) – (12 miesięcy);
- za 1981 r. – 62.942,36 zł (sześćdziesiąt dwa tysiące dziewięćset czterdzieści dwa złote 36/100) – (12 miesięcy);
- za 1982 r. -68.913,52 zł (sześćdziesiąt osiem tysięcy dziewięćset trzynaście złotych 52/100) – (12 miesięcy);
- za 1983 r. – 172.798 zł (sto siedemdziesiąt dwa tysiące siedemset dziewięćdziesiąt osiem złotych) – (12 miesięcy);
- za 1984 r. – 158.598 zł (sto pięćdziesiąt osiem tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt osiem złotych) – (12 miesięcy);
- za 1985 r. – 245.067 zł (dwieście czterdzieści pięć tysięcy sześćdziesiąt siedem złotych) – (12 miesięcy);

- za 1986 r. – 225.423 zł (dwieście dwadzieścia pięć tysięcy czterysta dwadzieścia trzy złote) – (12 miesięcy).

(-) SSO Jolanta Łanowy - Klimek

Sygn. akt VIII U 2129/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 5 czerwca 2018 r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. ustalił ubezpieczonemu S. F. wysokość kapitału początkowego na potrzeby obliczenia wysokości emerytury, do które prawo przyznano ubezpieczonemu od dnia 29.04.2018r. Uwzględniono ubezpieczonemu 23 lata, 6 miesięcy i 16 dni okresów składkowych oraz 14 dni nieskładkowe. Nadto uwzględniono ubezpieczonemu okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Podstawę wymiaru obliczono z lat 1983r. – 1992r., ze wskaźnikiem 66,70 %, wartość kapitału ustalono na kwotę 98 309,42 zł.

Ubezpieczony wniósł odwołanie od powyższej decyzji. Podniósł, że z jego wyliczeń wynika, że korzystniejsze byłoby obliczenie podstawy wymiaru kapitału początkowego z uwzględnieniem lat 1979-1988, a nie 1983-1992. W szczególności aby uwzględnić wynagrodzenie z okresu kiedy był zatrudniony w Zakładzie (...) w latach 1977r. do 1983r. Aktualnie jednak zakład ten nie istnieje. Ubezpieczony wskazał, że nie jest jego winą, że Zakład (...) w T., gdzie pracował w latach 1977-1983, został zlikwidowany i nie przekazał dokumentów pracowniczych do archiwum.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i podtrzymał swoje dotychczasowe stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

Ubezpieczony S. F. urodził się (...)

W dniu 17 kwietnia 2018r. ubezpieczony złożył wniosek o emeryturę.

Na okoliczność wysokości osiąganych wynagrodzeń za lata 1983r. do 1989r. ubezpieczony przedłożył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z dnia 3.03.2005r, a także legitymację ubezpieczeniową zawierającą wpisy o wysokości wynagrodzenia za 1976r., za okres od stycznia do maja 1977r., a także za okres od stycznia do listopada 1983r. i za rok 1988.

Zaskarżoną decyzją z 5 czerwca 2018 r. ZUS Oddział w Z. ustalił ubezpieczonemu wysokość kapitału początkowego na kwotę 98 309,42 zł. Organ rentowy uwzględnił 23 lata, 6 miesięcy i 16 dni okresów składkowych oraz 14 dni okresów nieskładkowych. Nadto uwzględniono ubezpieczonemu okresy podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Za okresy nieudokumentowane przyjęto wynagrodzenie minimalne. Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego organ rentowy przyjął wynagrodzenia z lat 1983-1992, a sam wskaźnik wyliczono na 66,70%.

Decyzją z 7 czerwca 2018 r. przyznano ubezpieczonemu prawo do emerytury w kwocie zaliczkowej od(...), tj. od osiągnięcia wieku 65 lat. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z art. 26c ustawy o emeryturach i rentach z FUS i wyniosła 2309,11 zł.

Ubezpieczony domagał się obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu od 1979 r. do 1988 r..

Jak ustalono, w okresie od 17 października 1973 r. do 31 maja 1975 r. odwołujący był zatrudniony w Spółdzielni Pracy Wytwórni (...).

W okresie od 10 grudnia 1975 r. do 31 maja 1977 r. ubezpieczony pracował w Przedsiębiorstwie (...) w M. na stanowisku mechanika napraw pojazdów samochodowych.

W okresie od 8 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1983 r. ubezpieczony był zatrudniony w Zakładzie (...) w T. na następujących stanowiskach:

- mechanika samochodowego w okresie od 8 lipca 1977 r. do 30 września 1980 r.,
- mistrza w okresie od 1 października 1980 r. do 31 grudnia 1983 r.

Z treści świadectwa pracy z dnia 15.12.1983r. wynika, iż ubezpieczony zatrudniony był w tym zakładzie na stanowisku mechanika samochodowego i mistrza. Na ostatnim stanowisku jego wynagrodzenie wynosiło 6.000 zł m-cznie, ponadto uzyskiwał on dodatek funkcyjny w wysokości 1000 zł. i premię.

Natomiast z treści zaświadczenia z dnia 13.01.1981r. wynika, iż jego wynagrodzenie na stanowisku mechanika wynosiło 5.811 zł.

Z treści zaświadczenia z dnia 13.04.1978r. wynika, iż z dniem 1.04.1978r. przyznano ubezpieczonemu 36 zł., tytułem dziennego dodatku spedycyjnego i powierzono obowiązki mechanika kierowcy.

Natomiast z zaświadczenia z dnia 21.10.1977r. wynika, iż z dniem 1.10.1977r. zaszeregowano go do VII grupy ze stawką godzinową 16,50 zł.

Odwołujący udokumentował wynagrodzenie za okres zatrudnienia w powyższym zakładzie za okres od stycznia do listopada 1983r. wpisem w legitymacji ubezpieczeniowej.

Odwołujący twierdził, iż w okresie od dnia 8 lipca 1977r. do 30 września 1980r. pracował w firmie (...) na stanowisku mechanika samochodowego. A od dnia 1 października 1980r. do końca zatrudnienia na stanowisku mistrza. Będąc zatrudnionym na stanowisku kierowcy mechanika otrzymywał dodatek spedycyjny od dnia 1 kwietnia 1978r. - za każdy dzień pracy, gdyż oprócz kierowania warsztatem, zajmował się także zakupem części.

Razem z odwołującym w firmie (...) pracował świadek H. Z.. Świadek pracował w tym zakładzie od 1977r. do 1990r. Początkowo na stanowisku referenta, a następnie Kierownika montażu konstrukcji stalowych.

Świadek potwierdził, iż odwołujący zajmował stanowiska wynikające ze świadectwa pracy, nie posiadał wiedzy na temat wysokości wynagrodzenia odwołującego z tego okresu, ale potwierdził fakt wypłacania przez pracodawcę dodatku spedycyjnego za każdy dzień pracy.

W toku procesu nie ustalono, gdzie są składowane akta osobowe i dokumentacja pracownicza pracowników Kombinatu (...) – Zakładu (...).

Ubezpieczony zawarł związek małżeński (...).

Sąd uznał, iż odtworzenie wysokości wynagrodzeń jakie uzyskiwał odwołujący w spornym okresie, na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego jest możliwe, w drodze dowodu z opinii biegłego sądowego. Albowiem przyjęcie rzeczywistych wynagrodzeń odwołującego za nieudokumentowane okresy, mogło mieć wpływ na wysokość jego świadczenia emerytalnego.

Sąd w pierwszej kolejności przeprowadził dowód z opinii biegłego K. S., jednakże w toku procesu biegły złożył rezygnację z funkcji biegłego sądowego i odmówił sporządzenia opinii uzupełniającej. Dlatego dowód ten pominięto.

Na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu rent i emerytur J. C. z 3 sierpnia 2020 r. (k.82-94) ustalono wysokość wynagrodzeń ubezpieczonego w spornym okresie oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego.

Wynagrodzenie ubezpieczonego podczas zatrudnienia w Zakładzie (...) kształtowało się następująco:

- 1977 r. – 17 947,00 zł z (ubezpieczony został zatrudniony 8 lipca 1977 r. ze stawką 14,50 zł za godzinę pracy, podwyższoną od 1 października 1977 r. do 16,50 zł za godzinę pracy), przy czym za cały rok 1977 osiągnął 37 779,60 zł, na co składa się też wynagrodzenie w kwocie 19 832,60 zł z (...) od stycznia do maja 1977 r.;
- 1978 r. – 46 231,65 zł (od 1 kwietnia 1978 r. przyznano mu kwotę 36 zł za dn. z tytułu dodatku spedycyjnego, a po przepracowaniu roku, od sierpnia 1978 r. otrzymał prawo do deputatu węglowego w wymiarze 4 ton – ekwiwalent 183,33 zł miesięcznie);
- 1979 r. – 49 968,96 zł;
- 1980 r. – 69 732 zł – zgodnie z zaświadczeniem o wysokości średniego miesięcznego wynagrodzenia ubezpieczonego w 1980 r. w wysokości 5811,00 zł, k.13 a.o.r. (od 1 października ubezpieczony awansował na mistrza i otrzymał stawkę wynagrodzenia 19,30 zł za godzinę pracy oraz dodatek funkcyjny w wysokości 1000 zł miesięcznie);
- 1981 r. – 62 942,36 zł;
- 1982 r. – 68 913,52 zł (od sierpnia 1982 r. ubezpieczony uzyskał dodatek za usługę lat w wysokości 5% płacy podstawowej);
- 1983 r. – 167 556,00 zł – zgodnie z zapisami w legitymacji ubezpieczeniowej, k. 26 a.o.r., przy czym za cały rok 1983 osiągnął 172 798,00 zł, na co składa się też wynagrodzenie w kwocie z tytułu umowy agencyjnej z (...) S.A. od stycznia do 19 grudnia 1983 r.

W okresie od 19 grudnia 1983 r. do 30 kwietnia 1989 r. ubezpieczony pracował w ramach umowy agencyjnej jako agent stacji benzynowej w (...) S.A. W okresie trwania umowy agencyjnej ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie prowizyjne uzależnione od obrotu.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego kształtuje się następująco:

Rok	Wynagrodzenie ubezpieczonego w złotych	Kwota roczna przeciętnego wynagrodzenia ogłoszona za dany rok kalendarzowy (zł)	Stosunek podstawy wymiaru składek do rocznego przeciętnego wynagrodzenia (%)
1977	37 779,60	50 556,00	74,73
1978	46 231,65	58 644,00	78,83
1979	49 968,96	63 924,00	78,17

1980	69 732,00	72 480,00	96,21
1981	62 942,36	92 268,00	68,22
1982	68 913,52	139 572,00	49,37
1983	172 798,00	173 700,00	99,48
1984	158 598,00	202 056,00	78,49
1985	245 067,00	240 060,00	102,09
1986	225 423,00	289,140	77,96
SUMA WSKAŹNIKÓW	803,55		
Wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego ustalony z 10 lat (suma wskaźników : 10)	80,36		

Podstawa wymiaru kapitału początkowego wynosi 981,11 zł (80,36% x 1220,89 zł)

Kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. wynosi:

$$(24\% \times 1\,220,89 \text{ zł}) \times 75,63\% = 221,60 \text{ zł}$$

$$[(282 \text{ m-cy} \times 1,3\%) : 12 \text{ m-cy}] \times 981,11 \text{ zł} = 299,73 \text{ zł}$$

$$221,60 + 299,73 = 521,33 \text{ zł}$$

$$521,33 \text{ zł} \times 209 \text{ m-cy (średnie dalsze trwania życia)} = 108\,957,98 \text{ zł.}$$

Wartość zwaloryzowanego kapitału początkowego na IV kw. 2017 r. wynosi 411 431,13 zł, a suma zwaloryzowanego kapitału i składek 544 519,90 zł.

Wysokość emerytury wynosi 2493,22 zł (544 519,90 zł : 218,40 m-cy) .

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach organu rentowego; zeznań świadka H. Z. (nagranie z rozprawy z 26 października 2018 r. k.28 i z 3 grudnia 2019 r. k. 67, opinii biegłego sądowego z zakresu rent i emerytur J. C. z 3 sierpnia 2020 r. (k.82-94) oraz opinii uzupełniającej z 14 grudnia 2020 r. (k.114-115).

Sąd uznał materiał dowodowy zgromadzony w aktach sprawy za kompletny i wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

W zakresie odtworzenia wynagrodzenia ubezpieczonego w spornym okresie oraz wyliczenia wysokości kapitału początkowego Sąd oparł się na opiniach biegłego J. C., które były miarodajne i wyczerpujące.

Odwołujący nie wnosił merytorycznych zastrzeżeń do opinii biegłego J. C..

Organ rentowy nie kwestionował opinii biegłego J. C. pod względem rachunkowym. Konsekwentnie jednak podtrzymywał zastrzeżenia dotyczące przyjęcia dodatku spedycyjnego do odtwarzanego wynagrodzenia ubezpieczonego w spornym okresie, wskazując że nie ma pewności, że był wypłacany za każdą dniówkę.

Sąd nie uwzględnił ww. zastrzeżeń organu rentowego, albowiem biegły sądowy sporządził opinię zgodnie z tezą dowodową Sądu, uwzględniając w odtwarzanych wynagrodzeniach dodatek spedycyjny, którego otrzymywanie przez ubezpieczonego zostało wykazane innymi dowodami, w szczególności zeznaniami świadka H. Z.. Biegły wskazał, iż uwagi na fakt wyliczenia dodatku spedycyjnego w średniej wysokości pk.800-900 zł. miesięcznie, mimo zatem braku informacji o ilości nieobecności za które by nie przysługiwało wynagrodzenie, do wyliczenia przyjęto nominalny obowiązujący czas pracy w poszczególnych miesiącach.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem sporu było ustalenie wysokości kapitału początkowego ubezpieczonego. Co miało wpływ na wysokość świadczenia emerytalnego odwołującego.

Ubezpieczony kwestionował obliczenia organu rentowego i domagał się ponownego ustalenia wysokości kapitału początkowego z uwzględnieniem okresu zatrudnienia w Zakładzie (...) w T. od 1979 r. do 1988 r.

Na wstępie, wskazać należy, że emerytura dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r. obliczana jest na nowych zasadach, tj. zasadach wynikających z przepisów art. 24-26c ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021, poz. 291 ze zm.).

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy, podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Ostatecznie – zgodnie z art. 26 ust. 1 – emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Na powyższy sposób wyliczenia emerytury bezpośrednio wpływa wysokość kapitału początkowego, ustalanego w oparciu o przepisy art. 173 i n. cytowanej wyżej ustawy emerytalno-rentowej.

Stosownie do treści art. 173 ust. 1, dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy, opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

W myśl ust. 3 wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy.

Zgodnie z art. 196 ustawa emerytalna weszła w życie z dniem 1 stycznia 1999 r., z tym że art. 182 wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

Zgodnie z art. 174 ust 1 ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego, zgodnie z art. 174 ustawy przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy okresy składkowe, o których mowa w art. 6 i okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Z przepisów powyższych wynika jednoznacznie, że kapitał początkowy może zostać ustalony w wypadku wykazania okresów składkowych i nieskładkowych przypadających wyłącznie przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Ponadto zgodnie z treścią § 21 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenie emerytalno-rentowe (Dz.U.2011.237.1412) środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

W sprawie niewątpliwie Sąd nie dysponował dokumentacją płacową ani też aktami osobowymi odwołującego za sporny okres.

W trakcie postępowania Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu rent i emerytur na okoliczność wyliczenia wynagrodzenia ubezpieczonego za lata 1977-1983 z tytułu zatrudnienia w Zakładzie (...) w T. oraz wyliczenia wartości kapitału początkowego, a następnie wysokości emerytury ubezpieczonego.

Pierwszą opinię w sprawie 2 maja 2018 r. wydał biegły sądowy K. S.. W opinii biegły odtworzył wynagrodzenia ubezpieczonego w latach 1977-1983 i ustalił wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w 10 kolejnych latach, tj. 1978-1987, na 77,18% oraz wartość kapitału początkowego na 106 479,23 zł. Wysokość emerytury wyliczona przez biegłego wyniosła 2450,37 zł.

Organ rentowy wniósł szereg zastrzeżeń do sporządzonej opinii K. S., kwestionując przyjętą w opinii datę awansu ubezpieczonego na mistrza, zaliczenie dodatku spedycyjnego, a także wskazał na błędy rachunkowe.

W związku z zastrzeżeniami organu rentowego Sąd dopuścił dowód z zeznań świadka H. Z., który na rozprawie w dniu 3 grudnia 2019 r. opisał zasady wypłacania dodatku spedycyjnego w Zakładzie (...) w T..

Kolejną opinię 3 sierpnia 2020 r. sporządził biegły sądowy z zakresu rent i emerytur J. C., który przy odtwarzaniu wynagrodzenia ubezpieczonego w latach 1977-1983 uwzględnił – zgodnie z tezą dowodową – że ubezpieczony w 1977 r. został zatrudniony na stanowisku mechanika samochodowego, a od 1 października 1980 r. awansował na stanowisko mistrza oraz że od 1978 r. miał wypłacany dodatek spedycyjny. Zgodnie z powyższym, wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. z uwzględnieniem wskaźnika podstawy wymiaru 80,36% wyniosła 108 957,98 zł; wartość zwaloryzowanego kapitału początkowego na IV kw. 2017 r. wyniosła 411 431,13 zł, a wysokość emerytury 2493,22 zł.

W opinii uzupełniającej biegły J. C. odniósł się do zastrzeżeń organu rentowego, podtrzymując wnioski z opinii głównej.

Sąd uznał, że opinie biegłego J. C. są wyczerpujące, miarodajne i na ich podstawie ustalił wysokość wynagrodzeń ubezpieczonego w spornym okresie, a także wartość kapitału początkowego i wysokość emerytury.

W związku z powyższym, Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, ustalając że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyliczony dla odwołującego z kolejnych 10 lat pracy, tj. od 1977

do 1986 r. wynosi 80,36% przy uwzględnieniu, iż wynagrodzenia odwołującego za wyżej wymieniony okres wynosiły następujące kwoty:

- za 1977 r. – 37 779,60 zł (11 miesięcy);
- za 1978 r. – 46 231,65 zł (12 miesięcy);
- za 1979 r. – 49 968,96 zł (12 miesięcy);
- za 1980 r. – 69 732 zł (12 miesięcy);
- za 1981 r. – 62 942,36 zł – (12 miesięcy);
- za 1982 r. – 68 913,52 zł (12 miesięcy);
- za 1983 r. – 172 798 zł (12 miesięcy);
- za 1984 r. – 158 598 zł (12 miesięcy);
- za 1985 r. – 245 067 zł (12 miesięcy);
- za 1986 r. – 225 423 (12 miesięcy).

(-) sędzia Jolanta Łanowy – Klimek